

РЕЦЕНЗИЯ

за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по открита процедура за защита на дисертация по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховане“ (Финанси)

Рецензент: доц. д-р А. Радулова, научна специалност „Финанси, парично обръщение кредит и застраховка (финанси)“, член на Научно жури за придобиване на образователна и научна степен „доктор“.

Автор на дисертационния труд: Докторант Юлиан Христов Войнов, № D020219197

Тема на дисертационния труд: „Лагово моделиране на публичните финанси чрез стрес тест“

Основание: Заповед на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов № 51, от 20.01.2023 година

I. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд на тема „Лагово моделиране на публичните финанси чрез стрес тест“ е фокусиран върху необходимостта от оптимизиране методиката за изчисляване на циклично коригиран бюджетен баланс (САБ), като средство за анализиране на текущата фискална ситуация и тенденциите в развитието на фискалната политика на страната.

Обект на изследване са основните фискални параметри, залегнали в бюджетните прогнози на правителството, на чиято база се изготвя консолидираната фискална програма (КФП) на България. **Предмет на изследването** са основните методи за провеждане на стрес тест върху финансови параметри и върху фискалния циклично-изгладен бюджетен баланс.

Като обем, структура и съдържание, дисертационният труд напълно съответства на общоприетите стандарти и е в обем от 197 стандартни страници, от които 159 страници основен текст и 20 страници приложения.. Структурно се състои от увод, изложение в 3 глави, заключение и списък с литература – общо 70 източника. Изложението е обогатено с оптимален брой

фигури (30) и таблици (12), които кореспондират с текста и служат като доказателство за изведените, на тяхна основа, изводи и обобщения.

Дисертацията е за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ (по икономика) по докторска програма „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“ (Финанси) и е на тема: „Лагово моделиране на публичните финанси чрез стрес тест“

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

При оценка на фискалната политика, като инструмент за политическо влияние върху икономиката, колебанията в икономическата активност обезсилват ролята на действителните бюджетни салда в качеството им на индикатор за степента на устойчивост на публичните финанси. По тази причина, действителните бюджетни баланси трябва да бъдат коригирани за тези циклични влияния посредством изчисляване на коригиран бюджетен баланс (САВ).

Актуалността на представения научен труд произтича от факта, че всяко научно търсене в посока прилагане на подходящи похвати и механизми за оптимизиране процеса на изчисляване на прогнозните бюджети е в унисон с текущите проблеми пред рационалното използване на публичните средства. Фокусирането на научния интерес на докторанта върху изследване спецификата на моделите, прилагани в световната практика за изчисляване на циклично коригиран бюджетен баланс, като индикатор за структурната част на фискалната политика и прилагането на стрес тест, с цел оптимизиране стойностите на прогнозните бюджетни баланси е в съзвучие с необходимостта от промени във фискалната регулаторна рамка на ЕС.

Научната разработка следва строга логична последователност и „осигурява“ поетапно разкриване на основи теоретични постановки, касаещи спецификата на моделите за изчисляване на циклично-изгладен бюджетен баланс (САВ). На основата на установените отклоненията между прогнозите и реалното изпълнение на бюджета на РБългария за период от 20 години, е обоснована необходимостта от преодоляване (или ограничаване) влиянието на цикличното развитие на икономиката при прогнозиране стойностите на бюджета – проблем, който в международната практика се решава посредством изчисляване на циклично-изгладен бюджетен баланс (САВ). След сравнителен анализ на прилаганите, на различни равнища, модели за изчисляване на циклично-изгладените бюджетни баланси, авторът предлага прилагане на стрес тест, за оценка на влиянието на основни макроикономическите променливи върху стойностите на циклично-изгладения бюджетен баланс.

Резултатите от осъществените емпирични изследвания, за установяване на „грешките“ и „отклонения“ на бюджетните прогнози спрямо реално отчетените резултати, са адекватно интерпретирани. Уникалността на научното изследване е в приложения инструментариум – стрес тест – за оценка на ефекта на един от основните макроикономически параметри – производствения разрыв (output gap) върху стойността на циклично-изгладения бюджетен баланс (САВ).

В предложения дисертационен труд, докторант Юлиан Войнов демонстрира добър стил на изложение, аналитично мислене, добри познания на икономическата теория и прецизно боравене със специфична финансова терминология. Авторът открыто заявява способност за извеждане на взаимозависими фактори, влияещи върху икономическите процеси и явления, както и за научнообосновано тълкуване на резултатите от осъществените емпирични изследвания.

Теоретичните концепции са добре описани и интерпретирани за целите на изследването. Прецизно формулираните предмет, обект, цели на изследването и работна теза в дисертационния труд са създали добра предпоставка за осъществяването на аналитично проучване с редица приноси от научен и научно-приложен характер.

Мнението на автора е категорично заявено, както при изследване спецификата на моделите за изчисляване на циклично коригираните бюджетни баланси, така и при интерпретиране на взаимообусловеността между анализираните за целта на изследването фактори, показатели, зависимости. За изпълнение на поставените, в научната разработка, цели е приложен подходящ иконометричен инструментариум.

Авторефератът отразява коректно основните структурни елементи на дисертационния труд, дава представа за целите на научното изследване, методите и подходите за анализ, основните резултати от научното изследване и извежда прецизно приносните моменти.

III.Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

От предложението за рецензиране дисертационен труд могат да се изведат следните научни и научно-приложни приноси:

Първо, обогатени са теоретичните постановки относно необходимостта от прилагане на стрес тест на финансови променливи, оказващи влияние върху коригирания, спрямо цикъла, бюджетен баланс (САВ).

Второ, на основата на сравнителен анализ са изведени, анализирани и научно обосновани разликите между моделите за оценка на грешките в бюджетните прогнози, прилагани в Европейския съюз и получените от тях резултати от изчисляване на основните фискални параметри, определящи фискалната политика на държавите.

Трето, изведена е спецификата и са анализирани различията между моделите, използвани от Европейската комисия за оценка на риска и на алтернативния модел, който измерва ефекта от прилаганата фискална политика в ЕС.

Четвърто, на основата на изграден от автора емпиричен модел за оценка на грешките в бюджетните прогнози са установени и анализирани причините за допуснатите грешки в бюджетните прогнози на РБългария за периода 2000 – 2020 г.

Пето, конструиран е модел за изчисляване на циклично-изгладен бюджетен баланс (САВ) и на основата на стрес тест, вследствие на шок върху един от основните макроикономически параметри – производствения разрыв (output gap), е оценен ефекта върху САВ.

Шесто, установена е степента на достоверност на резултатите от конструирания емпиричен модел за изчисляване на циклично-изгладен бюджетен баланс и са идентифицирани и „оценени“ отклоненията между получените от модела резултати и от този, приlagen от Министерството на финансите.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд.

В контекста на проблематиката на дисертацията и актуалните процеси в посока оптимизиране механизмите на бъдещето на фискалното управление на ЕС, си позволявам да поставя следните въпроси:

1. Пандемията от COVID-19 и натискът, който тя създаде върху публичните финанси на държавите–членки на общността, наложиха необходимостта от суспендиране на фискалните правила на ЕС, заложени в Пакта за стабилност и растеж (SGP). След като фискалните правила ще бъдат отново активирани, как, според Вас, базираните на модели оценки на Европейската Комисията на „структурните“ баланси, в контекста на шока от COVID-19, ще допринесат за оформянето на фискалното пространство в отделните страни–членки на ЕС и, в частност, в България?

2. Какво, според Вас, трябва да бъде променено във фискални правила, включени в Пакта за стабилност и растеж (SGP), за да се разреши потенциалният конфликт между политиките, необходими в условията на циклична или структурна промяна в темпа на растеж и каква трябва да е, бъдещата фискална стратегия: повече експанзионистични политики или връщане към фискална стабилност?

V. Обобщено заключение и становище

Дисертационният труд на докторант Юlian Христов Войнов е научно изследване, което като тематика, теоретични обобщения, изводи и препоръки има своето безспорно значение за развитието на финансовата теория и практика.

Докторант Юlian Христов Войнов притежава безспорни умения за осъществяване на самостоятелна научноизследователска работа, доказателство за което е и качеството на трите самостоятелни научни публикации – една студия, една статия и един научен доклад.

На основата на безспорните научни качествата на представения дисертационен труд, предлагам на многоуважаемите членове на научното жури присъждането на Юlian Христов Войнов на образователна и научна степен „Доктор“.

Дата:

23.02.2023 г.

Рецензент:

/доц. д-р А. Радулова/